

professor in het engelsch hielp ergens elders voor een doctoraal examen, waarbij engelsch bijvak was. Een ander, die spaansch kende, ging elders daarin exameneeren. Meer voorbeelden noemen we nu maar niet.

Wij verstaan niet goed, dat met zulk een denkbeeld de generale synode van Sneek de kerken drie jaar lang wil bezig houden. Het zou ons tegen de borst stuiten, als er nog lang over gepraat werd, omdat wij ons zouden schamen tegenover den wetgever wegens wat we niet anders dan als geknutsel kunnen zien.

Waarom is dit denkbeeld niet eens één keer in de pers opgeworpen? We hadden dan dadelijk kunnen zeggen: dank u! De kerken waren dan niet drie jaar er mee bezig gehouden, terwijl het in een achternamiddag wel kan worden afgedaan. Ik betwijfel trouwens ten sterkste, of de V.U. werkelijk er voor te vinden zou zijn, aan dit geknutsel, aan dit gepluk aan de jaspanden van den overigens hooggeleerden wetgever mee te werken. Als ik me eerlijk uitspreek, geloof ik, dat er geen schijn of schaduw is van een bereidheid der Vrije Universiteit, om serieus in te gaan op een denkbeeld, dat niettemin in de vergadering der synode van Sneek door één hoogleeraar der V.U. behoeft opgeworpen te worden om het bekende resultaat te bereiken, dat weer voor drie jaar de zaak op de lange baan geschoven werd. En ik wilde, dat andere professoren der V.U. het maar eens rondweg zeiden, dat ze tot dergelijke „versterkingsmanoeuvres“ zich niet leenen — uit respect voor de wet.

De V.U. kan het, dunkt me, niet willen.

En zij, die voor Kampen de getijheid willen, zullen er niet mee geïnd zijn. Want heeft men er wel op gelet, dat de betreffende artikelen handelen over examens, doch niet over de promotie?

Vergaderingen — ach, hoe vaak zijn ze de zwakke steen van het kerkelijk leven! Het had toch zoo anders gekund!

K. S.

Een vriendelijkheidsonderstelling.

Blijkbaar in terugslag op wat we opmerkten over de Hooger-Onderwijswet schrijft prof. Hepp, dat men de vriendelijkheid moet bewaren (dit in het algemeen) en voorts, dat er onwetendheid schijnt te zijn (dit in het bijzonder) in betrekking tot de manier, waarop aan de V.U. gepromoveerd wordt; de Senaat kent den graad toe (dit in het bijzonderst).

Prof. Hepp's vriendelijke onderstelling van onwetendheid is onjuist. Hij raakt den tekst der Hooger-Onderwijswet niet aan. Hij kan ons dus niet kwalijk nemen, dat wij zoelang wij er zoo voor staan, vriendelijk zijn tegenover de V.U. (dit in het algemeen) en dus aannemen dat zij, nog wel levende in nauw contact met een minister-president van vele jaren, de wet zal handhaven (dit in het bijzonder). Derhalve nemen wij aan, dat al de officiële formules, die de V.U. ook bij promoties gebruikt, zich wel verdragen met den tekst van het duidelijk gebod der wet (dit in het bijzonderst). Hetgeen ook heel kan. Als de Synode der Gereformeerde Kerken iets besluit, zijn de hoogleeraren lid der vergadering. Hun stem evenwel is niet beslissend, doch adviseerend. Niettemin wordt van de synode als een eenheid gezegd, dat ze dit of dat besluit. Heel de synode treedt als eenheid naar buiten, al heeft ze ook een interne bepaling, volgens welke de professoren of andere adviseerende leden niet mede „beslissen“. Bovendien kan elke senaat weer onderlinge afspraken maken; ik kan b.v. vrijwillig besluiten, een bepaalde daad niet te doen, als A of B er tegen is. Maar ik ben daarin vrij, en de ander mag het niet van mij eischen, als de wet, die hij moet eerbiedigen, hem het beslissingsrecht uitdrukkelijk ontzegt. Prof. Hepp raakt dus de kwestie niet. De letter der wet bevestigt. En als prof. Hepp soms beweren wil, dat de V.U. de wet overtreedt, hij zegge het; we zullen dan verder zien (dit in het allerbijzonderst).

K. S.

Ook dit is niet „persoonlijk“.

Prof. Hepp, in zijn bestrijding van het Kamper promotierecht, komt o.m. te spreken over het feit, dat twee der drie Kamper hoogleeraren, van wie bekend is, dat zij het promotierecht willen erkend zien, geen theologische doctorsbul hebben, doch bij een niet-theologische faculteit zijn gepromoveerd. Blijkbaar bedoelt hij prof. den Hartogh (juridische faculteit), en ondergeteekende (filosofische). Hij had ook prof. Baynick kunnen noemen, indien hij met dezen had willen rekenen (filosofische faculteit).

Prof. Hepp verzoekt vriendelijkheid.

Tegenover dit verzoek hebben we 't gemakkelijk genoeg, nu de schrijver zijn eigen methode conform dit verzoek blijkt te achten. We mogen hem dus wel wijzen op het feit, dat prof. Waterink in de faculteit, waarin hij als gewoon hoogleeraar doceert, examineert, en promoveert, geen enkel examen heeft afgelegd. Daartoe is hij hoofdmans over honderd... medisch geïnteresseerden. Geen enkel examen in de faculteit, waarin men doceert enzoovoort, — dat is van de door prof. Hepp bedoelden geenszins te zeggen. We zouden meer merkwaardigs kunnen citeeren uit den kring der V.U.

Let wel — wij maken er geen captie op. We wijzen slechts op de uitingen van prof. Hepp's vriendelijkheid, die ditmaal meer vriendelijk dan zakelijk zijn. Ieder deskundige weet, dat b.v. promotie bij de ééne faculteit (b.v. de filosofische) mogelijk is op zulke manier, dat de examenstof en de dissertatie rechtstreeks onderwerpen van de andere faculteit raken (b.v. de theologische). Vooral de nieuwe manier van promotie stuurt dien kant bewust uit. Waarom dan ook prof. Hepp doceren moet en exameneeren aangaande filosofie, in

welk vak hij nimmer eenig betekenend examen heeft afgelegd, noch gepromoveerd is.

Wat men al niet naar voren brengt, om tegen te houden wat men niet wil. Wij zijn er blij mee, dat Kampen beschikt over gepromoveerden van andere faculteiten. En prof. Hepp trachtte ons niet te doen gelooven, dat een theologische promotie op zichzelf bewijs aflegt van theologischen-wetenschappelijken zin.

Wat de V.U. betreft: ook prof. dr. A. A. van Schelven doceert en promoveert in een faculteit, waarin hij, zoover wij weten, geen examen aflegde noch promoveerde. En als men bedenkt, dat ook bijzondere hoogleeraren kunnen optreden als hoogleeraar, indien zij overeenkomstig art. 179, derde lid, der Hooger-onderwijs-wet tot de faculteit zijn toegelaten, dan is het aantal der mogelijkheden van promotie bij een hoogleeraar, die zelf geen examen aflei in de faculteit, welke een doctoralen graad toekent, al zeer groot geworden. Ieder, die op de hoogte is van wat er op dit terrein in binnen- en buitenland geschiedt, weet dit. Hij weet ook, dat de promotie al nauwer aan één man verbindt, en dat de coöperatie der andere faculteitsleden al minder wordt.

Vriendelijk en niet „persoonlijk“ en hoogachtend verblijven we inmiddels allen elkanders onderdanige dienaars.

K. S.

Verzoek aan Dr. W. A. van Es.

Getijk ik in „De Wachter“ lees, is volgens nadere mededeeling van het N.C.P. dr. W. A. van Es de auteur van het door anderen en mij gewraakte bericht, dat door het N.C.P. verspreid is betreffende den zesden hoogleeraar.

Waar ook ik mij door dit bericht, om reeds gemelde redenen gekrenkt acht, en mijzelf niet alleen, daar verzoek ik bij dezen dr. van Es dit stuk te willen terugnemen. Mijns inziens moet een curator over bepaalde medecuratoren en over bepaalde professoren der inrichting, waarvan hij curator is (ditmaal doelen we op dr. van Es' curatorschap over „Kampen“) niet zoo schrijven, als hij deed, indien althans het door „De Wachter“ aan het N.C.P. ontleende bericht door hem als juist erkend wordt.

K. S.

De scheuring in Amerika. (XX.)

(Intermezzo: antwoord aan ds. D. Zwier, VII.)

Dat het „aanbod“ van het evangelie (waarbij de dreiging en de proclamatie van Gods bevel geen oogenblik als daarin begrepen mag voorbijgezien worden) nog volstrekt geen bewijs van een gunstige gezindheid Gods is, hebben we eigenlijk bij meer dan één gelegenheid reeds laten doorschineren of ook duidelijk uitgesproken. Het ongeluk van vele discussies over de beloften en over het verbond is dit, dat men de belofte „op zichzelf“ beziet, alsof ze niet op het nauwste met den eisch verbonden was. Hetzelfde kwaad openbaarde zich eveneens in de abstrahering van de verbondszegeningen, waarbij de verbondswraak zoo heelemaal kon uit het oog verloren worden, dat men niet alleen vergat, de broeders te bedanken, die dit oud-gereformeerde erfstuk weer naar voren brachten, doch zelfs hen ging bestrijden in „De Hernut“.

Hetzelfde euvel schijnt mij door te werken in de beslissing van Kalamazoo, opgevat naar ds. Zwier's interpretatie (dus met inbegrip van de gunstige gezindheid Gods). In de Catechismusbijlage, bl. 137, sprak ik reeds uit, dat God laat prediken niet alleen ter bekeering, maar ook ter oefening van zijn gerechtigheid. Ik merkte dit op in verband met de moeilijkheden, die tusschen Gereformeerden en Remonstranten gerezen zijn betreffende de gemeene gratie, zooals de Remonstranten die voorstonden, en wees daarbij op Trigland's Antapologie.

In hetzelfde verband wezen we op de exegese van Rom. 1:20. De uitdrukking: „opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn“, duidde een gevolg aan van de openbaring, doch ook de bedoeling, die God met de openbaring heeft. „Dat gevolg heeft God ook bedoeld“ (prof. Greijdanus en vele anderen; er is over deze kwestie veel geschreven).

En daarom is openbaring geen bewijs voor gezindheid van gunst. Voor het geloof is ze ook instrument van den toorn. Er kan geen sprake van zijn, dat, zooals dr. A. Kuyper wil (G. Gr. I, 410) indien de zonde had kunnen doorwerken, de openbaring zou teloor gegaan zijn en ondergegaan zijn. Openbaring wordt niet weggenomen, ze dient zoowel hemel- als hellegeschiedenis, en is voor beide onmisbaar.

K. S.

Hulp opleiding Argentinië.

In vriendelijken dank sedert vorige verantwoording ontvangen: f1,— van P. v. d. V. te Rotterdam (C.); f1,50 van „S.—D.“ (verdere aanduiding op verzoek weggelaten); f10,— onder letter P. W. („afgezonderd uit extra-verdiensde“); f5,— onder motto: „Sint Nicolaas-cadeau“.

Vriendelijk dankend,

K. SCHILDER, Giro 127278.

BANDJES CATECHISMUSBIJLAGE.

Hierover vindt u nadere mededeelingen op de laatste bladzijde van dit nummer.

Natuursymboliek?

Arthur van Schendel: De zeven tuinen. — J. M. Meulenhoff, Amsterdam.

Voor den literair-historicus, evenals voor den criticus bestaat de noodzakelijkheid, wil hij in historisch verband de literaire producten van een bepaalden tijd beziën, de schrijvers onder te brengen bij verschillende richtingen in de kunst. Dat dit niet gemakkelijk is, begrijpt ieder, die de veelzijdigheid van vele schrijvers heeft leeren kennen. Verschil van opvatting bij onderscheiden vakmenschen komt dan ook meermalen voor.

Vooral enkele moderne auteurs zijn moeilijk in te deelen en onder hen veroorzaakt Arthur van Schendel niet den minsten last. Zijn eerste boeken, over den zwerver Tamalone, eenest zonder moeite worden ondergebracht bij het neo-romantisme, dat vooral in de eerste jaren onzer eeuw veel beoefenaars telde. De zwaarigheids begon met zijn roman „Het Fregatschip Johanna Maria“, waarin zonder twijfel de romantiek een groote rol nog speelde, maar dat toch ook vele trekken bevatte van het realisme.

Dat er zich bij den schrijver een verandering voltrokken had, kon men moeilijk meer ontkennen, toen „De Waterman“ gepubliceerd was en de lijn van het realisme werd sterker nog in „Een Hollandsch Drama“ en „De grauwe vogels“, hoewel het romantisch verlangen er nog duidelijk in sprak. Vrij sterk kwam dit weer naar voren in „De rijke man“, waarin de hoofdpersoon een typisch symbolisch karakter droeg. Dit symbolisme werd weer verheugd in den heel anders georiënteerden roman „Het leven een dansfeest“, die den lezers een nieuwe verrassing bereidde.

In deze laatste werken leek het zwaartepunt zich verlegd te hebben van het realisme naar het romantische, maar het karakter hiervan verschilde toch aanzienlijk van de neo-romantiek in „De zwerver verlied“.

Hoe men ook moge oordeelen over de „richting“ van den schrijver, één trek hebben al zijn werken gemeen, en dat is het diepe pessimisme dat er uit spreekt. Hierin zit niets verwonderlijks, als men let op het wezen der beide kunstrijtingen, waarbinnen zich het werk van Arthur van Schendel beweegt.

De romantiek heeft toch als grondprincipe een zekere onvoldaanheid over het heden. De romanticus onttrekt zich aan het reële leven, door te vluchten in een vroegere of gefantaseerde werkelijkheid, waarin hij zijn idealen kan beleven. Het realisme schuwt elke wereldvlucht, verdiept zich integendeel in de werkelijkheid van al den dag, maar mist in deze zuiver aardsch-gerichtheid elk geestelijk ideaal. Hij komt niet uit onder den druk van het materiële, dat geen ware bevrijding kan schenken. Daardoor ook zal men in geen enkel boek van Van Schendel levensblijheid zien lichten.

Het nieuwste boek van dezen schrijver „De zeven tuinen“ geeft dezelfde vermenging van realisme en romantiek te zien, die zijn vorige werken kenmerkte. Maar het is tevens toch heel anders. Hij onttrekt den lezer hier geheel aan het rumoer van het leven, door hem te verplaatsen naar een eeuwenoud buiten, eens een groot geheel, nu in zeven buitens gesplitst, alle van behoorlijken omvang, zoodat de bewoners ongestoord kunnen genieten van het leven in de stille bosschen.

De zware stilte der tuinen wordt slechts gestoord door het gepraat en gelach van vele kinderen, zeven jongens en zeven meisjes, die enkele der buitens bewonen. Het is het leven dezer kinderen, hun groei en ontwikkeling in de ongerepte natuur, dat hier beschreven wordt in den roman.

Dit laatste woord vermeld ik hier expres, omdat de schrijver het onder den titel heeft gezet. En daarmee rijst een nieuwe moeilijkheid op. Is dit boek wel een roman?

Onder een roman verstaan wij doorgaans een verdicht proza-verhaal, waarin de handelingen der personen beschreven worden in verband met hun karakter en innerlijk leven. Het accent kan vallen op elk der twee deelen dezer definitie. In den eenen roman treedt het episch gedeelte, de handeling, meer op den voorgrond, in andere wordt het psychische leven meer geteekend, hoewel nooit geheel van elkaar gescheiden.

In de meeste romans van Arthur van Schendel neemt de handeling niet een heel groote plaats in, hij vermijdt zelfs zooveel mogelijk de actie, door den dialoogvorm zoo weinig mogelijk te gebruiken. De zachte kabbeling van zijn rhythme, sleunend op vrij korte zinnen, verleent aan zijn stijl die behagelijke rust, die het lezen prettig maakt, daar de innerlijke actie groot genoeg is, om eentonigheid te voorkomen.

Al de deugden van dezen rustigen stijl versieren het nieuwe werk, hier zelfs in volmaakte harmonie met de rust die er uitgaat van de fraaie natuur der zeven tuinen. Het element van handeling is echter uiterst gering en wordt nog verkleind door den indirecten verhaaltrant. Het gebeuren wordt

hoofdzakelijk over de kinder-drie d'gische komen natuur-verder-waard-leving

Kan het wat zelf ze elementen reeds van steeds oude maar der ho-deren, in het zich v-zijn de op me aan ce

Is de leven, mijner te mid heeft Zij we ieder a te zul nog re gaal, boom

Doe steeds de na tuinnis gaat, natuurs wacht metter verder het kw te ga

Zoo schone volgen kunne leven naspe rustige lende

Voor men h onbew hier d in de

Maar ling in De ve men is heersc prach de sym geniet in een warra zie ik werke Gro

Pete Man", leving, heeft basis in de geleid, sturtir de ide volkor

En c kapita deeld halzen deze niet, zijn, haar macht samen te bez komst voor de, te sterke